

SLOVENSKI NAROD.

Zbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poštnina. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritistopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Volilno gibanje.

Shod v Višnjigori.

Dne 17. t. m. zvršil se je v Višnjigori v gostilni g. Jožeta Zupančiča, po domače »Kamničana«, volilni shod napredne narodne stranke jako sijajno. Volilci tega malega doljenskega mesteca, kateri so se pred kratkim izrekli skoraj jednoglasno za izvolitev notarja Plantana državnim poslancem, prišli so tudi danes skoraj v polnem številu, udeležiti se deželnozbornskega volilnega shoda, sklicanega po dru. Tavčarju. — Shod je otvoril višnjigorski župan g. Anton Štepic, poveril besedo notarju dru. Bežku, kateri je pozdravil na kratko, a pristržno narodnega državnega poslanca, predstavil ga zbranim volilcem s povdankom, da je ta velezaslužni mož izposloval Višnjigori okrajno sodišče; da ni preprečil dr. Tavčar raznih in mnogovrstnih spletk nasprotne stranke, ne bi bili nikdar ustanovili se tu uradi: sodišče in davkarja. Razvil je potem notar dr. Bežek v krepkih potezah pomen današnjega shoda, velevažnega spričo v kratkem vršečih se volitev za deželni zbor. Ne glede na pridobitev okrajnega sodišča izkazala se je napredna narodna stranka v preteklem zasedanju državnega zbora vedno po uspešnem delovanju v vseh narodno-gospodarskih odnošajih; priborili so naši poslanci v razvitek Novega mesta važen vodovod.

V negativnem razmišljanju žel je dr. Tavčar s tovarišema vred v državnem zboru zaslugo, da je razkrinkal temeljito spletkarski način vojevanja nasprotnikov, našemu napredno mislečemu narodu toliko sovražnih klerikalcev, kateri se vztrajno trudijo in stremijo izpodrinuti polagoma kranjskega trgovca in obrtnika, hoteč nadomestiti domačo obrt in trgovino s konsumnimi društvi, po katerih proti obstoju domače obrti in trgovine pogibelj, dasi konsumna društva, površno zasnovana in slabo administrirana, nimajo prav nobene bodočnosti, prizadet pa je ipak konsument, kmet. Konsumnim društvom primanjkuje

trdne podlage, v kolikor je potrebna slehernemu poštenemu trgovcu in obrtniku. — Vtikajo se nadalje klerikalci v denarstvene odnošaje, usiljujejo nam tiste dobrotljive posojilnice, in sicer z nakano, osvojiti si tako gmotne vire narodove. Naskočili so nadalje slovenskemu kmetištvu toli dragoceno gospodarstveno zavetišče »Kranjsko kmetijsko družbo«, razširjajoč neresnico v svet, da oskrbuje njihova »Gospodarska zveza« veliko ceneje kmetu neobhodno potrebne gospodarske potrebščine, na primer namestilo za gnoj itd., pred vsem ne le v Slovincih, temveč po vsem Avstrijskem žalostno zaslovelo »žlindro«, nego izvaja to »Kmetijska družba«; kanili so nasprotniki v tem boju osmešiti navedeni naš domači zavod, vsekati neizlečno rano načelnikom te družbe, privrzcem napredne stranke, pahnuti zajedno celo stranko v sramoto in pogibelj! Zapljunili so s tem obrekovanjem klerikalci v naš narod zavist in sumničenje, katero navdaja dandanes slehernika, da predbaciva drug drugemu nepoštenost in druge ljubke lastnosti; zastrupili so s tem ravnanjem vse kretanje v zasebnem življenju.

No, skupino teh lažij je razvozljaj dr. Tavčar in njegov tovariš notar Plantan, napad klerikalcev odbit je bil začasno.

Toda ipak ne mirujejo, naskoki se ponavljajo navzlic njih sijajnemu porazu: Oklic nasprotnikov, podan v »Slovincu«, postavljen v ospredje pred početkom deželnozbornskih volitev, opremljen s starimi lažmi, ponavlja besni boj na vse svobodomiselnosti sloje naroda slovenskega.

Temu oklicu postaviti se po robu, posvetiti na dno z lažmi in obrekovanjem napolnjenega brezna, z razlogi, vzetimi iz resničnih dogodjajev poslednje dobe, — sklenil je naš velezaslužni državni poslanec dr. Tavčar, kateri naj kot kandidat napredne narodne stranke za deželni zbor razbistri nasprotnikov spletkarstvo, pojasni načrt, po katerem hoče izvajati svoj mandat.

Govor dra. Tavčarja, sledeč temu

uvodu, znan je vsem bralcem iz sobotne številke našega lista. — Burno odobraval so zbrani volilci višnjigorski odličnemu govoru, kateri se je pokazal poslušalcem kot »protimanifest« napredne narodne stranke.

Po predlogu notarja dra. Bežka proglasili so na shodu zbrani volilci dra. Tavčarja jednoglasno kandidatom napredne narodne stranke za deželni zbor za doljenska mesta.

Zahvalila sta se posetu dra. Tavčarja s krepko besedo župan g. Štepic in g. nadučitelj Janko Škerbinc, slednji s povdankom, naj se vcepi sleherni volilec opomine govornikove v srce, tako da nikdo ne izostane tisti dan, kadar pride trenutek odločitve!

Kandidature na Kranjskem.

Pri zborovanju zaupnih mož narodno-napredne stranke v št. Petru predlagan je bil kot kandidat za kmetske občine notranjske zaslužni rodoljub g. Fran Petsche iz Starega trga pri Ložu. Gosp. Petsche je to častno ponudbo odklonil, in sicer iz ozirov na svoje slabo zdravje in ker neče častnega posla deželnega poslanca le polovičarsko izvrševati. Zajedno je g. Petsche izjavil, da hoče kot člen narodne stranke tudi pri letošnjih volitvah z vsemi močmi sodelovati.

Naša stranka.

II.

Velikansko, uprav grozno gospodarstvo so katoliški duhovniki nekdanje ustanovili v Evropi. Kralji so morali bosi pred njimi odpuščenja prositi. Kogar so prokleli, je bil kakor divja zver, katero vsak lahko potolče. Ko se je proti tej grozni vladi v ljudstvih začelo nekaj gibati, ko je v mestih nastalo nasprotstvo proti tej vladi, padlo je katoliško duhovništvo z vsro srditostjo na te nasprotnike. Najtrše mnihe je papeštvo postavilo (to je danes dognana zgodovinska resnica, katere sto katoliških zgodovinarjev à la Jansen, Pastor, ne morejo z lažmi iz sveta spraviti),

za inkvizitorje in tisoč in tisoč »krivovercev« se neusmiljeno v mučilnicah inkvizicije muči in potem na vseh udih polomljene na gromadah sežge. In da se to neumno maso laglje v strahu ohrani, izmislili so hudiča, ki obseda baje najrajše žensko, katera je po nekkih katoliških naukih nesnažen, manj vreden stvor in katoliških mnih pošilja milijone ubozih žensk, otrok in mož v mučilnico in na grmado. Novejši zgodovinar piše, da bi kri, katero je katoliško duhovenstvo prelitilo dalo, najbrže zadostovala, da se v njej vse zdajšnje katoličanstvo utopi.

Delo, mučno delo milijonov tlakarjev izrabljalo je to duhovenstvo v nakopičenje velikanskega bogastva. V Rimu je to bogastvo vozilo tisoč in tisoč voz. Redili so se v Rimu mogotci cerkve bogato, tako bogato, da niso mogli vsled nečimernosti in napuha najti dosti prilik, da ta denar zapravijo. Najlepše ženstvo je starcem tega stanu moralo sladiti življenje. O, da, papeštvo je nakupilo mnogo proizvodov umetnosti v Rimu, a vsak je stvarjen z delom milijonov revežev-tlakarjev. To je jedino, na kar zamore to velikansko gospodarstvo pokazati kot svoj kulturni uspeh. A to ne odvaga reve človeštva, zaostalosti v gospodarskem in duševnem razvoju narodov. V polovici stoletja je sloboden, omikan posvetni človek pretečenega stoletja več dobrot človeštvu storil, kakor katoliški duhovnik in njegov zaveznik skozi 1500 let. Storil je maso produktivnejšo, dal ji je sredstva za boljše življenje tu na zemlji.

Temu groznemu sistemu odbila je Wickleff-Lutherjeva reformacija jedno glavo, drugo francoska velika revolucija, tretjo bo odbil razvoj gospodarstva mašine. Še živi ta sistem in še hoče živeti. V defenzivi je že več sto let. Ali hlapčevsko narav je tako trdno ucepil mej masami, da traja dolgo, predno se podedovana pasja ponižnost izgubi. Še ima zastopnik tega sistema silnih gmotnih moči, in še ima priliko neumnosti mase izrabljati; še sedi v vladah in dirigira od tam državno vodstvo. Še pritiska na volilce s sredstvi, ki le na neumneža upljivajo, in zdaj jih posebno iz-

LISTEK.

Ponižana umetnost.

(Konec.)

Ti ljudje, ki so jo vzeli v zakup, naposled niso vsi debeli. Načelo »l'art pour l'art« je prodrlo polagoma tudi v nedebele in celo naravnost suhe sloje. Ali ti nedeбели in suhi sloji nimajo nad umetnostjo toliko oblasti, da bi jo mogli po svobodni volji degradirati ali povišati. Dobivajo jo v službo in porabo šele iz druge roke — iz roke debelih ljudi — in zato jih ne zadeva glavna krivda. Njihova krivda obstoji v tem, da glupo in brezmiselno sprejemajo, kar se jim podaja. Tem suhim slojem ne pride na pamet, da bi vplivali kakorkoli na literaturo, da bi si drznili izreči svoje mnenje, in da bi zahtevali naravnost kaj drugega in drugačnega; njim je literatura od škofijstva potrjen molitvenik, ki je vzvišen nad vsako kritiko. Četudi brez oblasti in brez vpliva, tvorijo ti nepoznani suhi ljudje ogromno večino občinstva; zato je toliko bolj čudno, da nimajo na smer literature nobenega vpliva. Nekateri trdijo sicer nasprotno; pravijo, da se ravna slovstvo hoté ali ne-

hoté po ukusu te »mase«. Ali ta trditev je ena tistih fraz, ki jih človek sam devetkrat prevrne po jeziku, predno spozna na svoje začudenje, da je govoril neumnosti. Navada je, da se piše za »preprosti narod« kolikor mogoče slabo in bedasto. Pisatelj, ki misli, da je za tako delo prezobrazhen, ponikne globoko pod svoj globoki nivó, dokler se mu ne zdi, da je blato dovolj gosto in smrad dovolj nesramen. A to jim še ni zadosti. Zgodi se časih, da tak pisatelj ljudi naravnost pohujšuje, — ali iz dobrih ali iz slabih namenov, to je vsejedno. Prilije namreč svoji zbrodi širok kozarec tistih nauk, ki gnijejo in smrdé po koledarjih, šolskih knjigah, slinasto-patrijotičnih profesorijadah in ilustriranih povestih za »narod«. Nihče ne upošteva teh nauk, ki jih imenujemo navadno krščanske, lojalne, dostojne itd. Na svetu so ti nauki samo zategadelj, da redé gotovo število literarnih postopačev in še nekaterih drugih nepotrebnih ljudi. Ali kar bi si človek nikoli ne bil misli, — ti nauki, kolikor tudi so dolgočasni in nespametni, so vendar škodovali in škodujejo še vedno neregno in preprostu narodu bolj kot vse uboštvo in druge nadloge, ki jim gleda znač nosa v nos in se jim torej za silo

še brani. Zalezli so se mu neopazno, oprezno in hinavsko v kri in nprav in čeprav vé dobro, da so nespametni in škodljivi, jih vendar ne brene v stran. Ne upošteva jih, ali v stran jih ne brene. Ne brene jih v stran in ne prestopi jih, četudi so mu v škodo in nadlego in ga ovirajo, da bi svobodno hodil in svobodno dihal...

Za politiko se brigajo ti sloji več ali manj. Spoznavajo polagoma, zelo polagoma, da imajo svojo usodo v svojih rokah; tako se pripeti na pr. tu in tam, da si izvolijo pametnega poslanca ali da dvignejo nepoštenega čez prag. Pripeti se to redkokedaj, ali pripeti se. Literat, ki odgovoren narodu celo bolj kakor politik, uganja nesramnosti v varnem zakotju in nikogar ni, da bi ga izpostavil vseobčemu zasramovanju.

Na žalost je popolnoma izključeno, da bi se to kdaj zgodilo, kajti tudi nedeбели sloji se počutijo dobro ob umetnosti kakoršna je. Tako so jih pokvarili in pohujšali nepošteni literatje. Zdaj je naravno in samo ob sebi umevno, da prijajo narodu, in da hoče narod same neumnosti, ki nimajo z umetnostjo in lepoto nobenega opravka in nobenega opravka s tistimi visokimi idejami, katere ne spadajo

v umetnost; — zakaj umetnost je »sama zase«. Narodu je treba budalosti, literarnih odpadkov. Za narod niso resne drame, ki »imajo literarno vrednost«, za narod so tiste »burke s petjem«, o katerih vemo mi, ki nismo »narod«, da so bedaste, nenaravne in surove, in da kvarijo še tisti okus, kar si ga je obdržal »narod« po vsi sili. Kakor z dramo, tako je z novelistiko. Karkoli diši morda po inteligentnosti, po izobrazbi — stran! Človek bi mislil, da so ti literatje, ki pišeje s koli, namočenimi v kalužo, res tako surovi ljudje. Ali niso. Napravili so si »narod« in o literaturi, ki je za »narod«, svoje pojme in po teh pojmi delajo. Zdaj pojdi in piši po svojem iskrenem prepričanju in prigovarjali ti bodo čisto resno, da ne pišeš »za nas«. Kajti, brate, »za nas« se piše surovo; krošnjari z neverjetnostimi, — toda bodi surov; jahaj romantiko, — toda bodi surov. To se imenuje pri nas naravno in preprosto... Časih se ti ljudje tudi jokajo; a kadar sem jih videl, so se mi gabile njihove solze. Celosolzami pohujšujejo publikum. Tako se jokajo čifutski žurnalisti v nedeljskih člankih ilustriranih dnevnikov in tantjemlačni fabrikantje neslanjih mestnih burk... Nekoliko nižje stoje, kar se tiče

rablja, ko je tajno in občno volilno pravo zmagalo.

Ako se pregledajo rezultati moderne gospodarstva in se prisposobljajo isti rezultat srednjeveškega gospodarstva do 19. stoletja, potem se mora človek čuditi, kako so mogla ljudstva tako dolgo prenašati to grozovito vladno katoliškega duhovnika. Korak za korakom je isti zadrževal razvoj gospodarstva v boljše, vsak duševni razvoj skušal je poteptati z železnim podplatom. Razvoj gospodarstva in kulture skozi srednji vek do 18. stoletja je prisposobljal široki cesti, na kateri vozi, jezdari tudi ošabno v zlatih oblekah katoliški duhovnik, ob straneh ceste pa gorijo gromade in na njih ljudje, ki so hoteli revo na zemlji zmanjšati, človeštvu pomagati do večje produktivnosti, do večje kulture in do človeka vrednega življenja.

V Ljubljani, 19. avgusta. Avdijence v Ischlu.

Te dni so si ministri podajali kljuko. Avdijenca se je vršila za avdijenco. Prihajali so avstrijski in ogrski ministri. Glavni povod je bil cesarjev god, a tudi politični položaj je važen vzrok tem mnogostevilnim avdijencam. Ogrski državni zbor bo v kratkem razpuščen in gre se za Szellovo ministrstvo ter za vladno stranko. V Cislitvaniji je narodno vprašanje še vedno odprto vprašanje, pa tudi bodoče deželnozborske volitve zanimajo vladno prav izredno. Nemški carinski tarif je za našo državo največjega političnega pomena ter je docela ustavil pogajanja obeh vlad — v Cis- in Trans-Litvaniji — glede carinske in trgovinske zveze ter glede avtonomnega tarifa. Povoda torej za ministre dovolj, da se bavijo že danes z bodočim državnozborskim zasedanjem.

Razmere v Turčiji.

V Carigradu je položaj zopet jako čuden. Policija zapira namreč ljudi kar v masah. Beseda »Mladoturki« je prepovedana ter se niti javno izgovoriti ne sme. Radi požara v palači Yildizu je izgnanih v Yemen 700 oseb, katere je odpeljal parnik »Murvet«. Kogar sultan ali sultanovi ljubljenci ne marajo, vsakogar izženó. Tudi Armence so začeli Turki v Carigradu preganjati iznova. Trdi se, da je prišel v turško prestolico armenski revolucionar Vahe, kar pa ni resnica. Razpor s Francijo radi francoskih ladij v Bosporu še ni rešen. Na albansko-turški meji vre. Črnogorci so pripravljani na boj. Albancev pa stoji baje že 20 tisoč v orožju. Črnogorski poslanik Bakić je že posredoval. Turška vlada je izjavila, da poskrbi za mir in red.

Vojna v Južni Afriki.

Lord Roberts je v marcu 1901 dovolil, da sme švicarsko podporno društvo podpirati ujete vdove in sirote Burov, sedaj pa je to lord Kitchener prepovedal. Tako krši Anglija vedno in vedno vojno pravo, Chamberlain je celo v zbornici povedal, da hoče Kitchener oborožiti Kafre in druge divjaške južnoafričanske narode

okusa tisti debeli sloji, ki sem jih v začetku bil omenil. Médnje spadajo ljudje, ki imajo veliko besedo v stvarih umetnosti, médnje spadajo večjidel estetik in tisti znani literarno izobraženi ljudje, ki se obešajo umetnosti ob vsakem njenem koraku za péta; médnje spadajo naposled propali literatje in literarni špekulantje, — sploh vsi tisti ljudje, o katerih govori zgodovina, kadar govori o propadu umetnosti in tega propada provzročiteljih.

Resni umetniki niso služili tem ljudem nikoli; načela »l'art pour l'art« so se oprijeli z vsem navdušenjem le oni literatje, ki niso vedeli in ki ne vedo povedati ničesar. Tiste salonske intrige, tiste prazne ljubezenske zgodbe niso drugega kot navadno blebetanje; ker je to blebetanje po navadi neverjetno in nenaravno, časih celo nerodno, se pameten človek ne briga zanje; v najbližji gostilni sliši lahko zanimavejši »trač«. Ali baš do blebetanja, baš do »trača« je omenjenim debelim ljudem, gospodarjem umetnosti, kritike estetike. Kolikor pikantnejši je trač, tembolj je dobro došel. Zakaj povedal sem, da rabijo ti ljudje umetnost iz iste potrebe in v isto svrhe, kakor črna kava ali smodko. Ta umetnost je torej »sama zase«, ta umetnost je »za nas«.

Tako so jo ponižali. I. C.

proti Burom. Radi Kitchenerjeve proklamacije, ki zahteva, naj se Buri udadó do 15. septembra, sicer bodo izgnani za vselej ali pa postreljeni, radi te proklamacije je nastalo tudi na Angleškem hudo gibanje. Vršé se shodi raznih društev, ki protestujejo proti tej proklamaciji in zahtevajo, naj se prekličé. Botha je zagrozil, da postreli vse ujete Angleže, ako bo Kitchener svoje grožnje uresničeval. Krüger izda protest, v katerem pravi, da so za nadaljnje dogodke odgovorne evropske velevlasti, ki trpé molčé, kako Angleži tepajo mednarodno vojno pravo. Iz Londona poročajo, da hoče napraviti angleška vlada utrdbe po deželi, v te utrdbe pa nastaniti 6000 Kafrov. Lord Kitchener hoče baje sam zgrabiti Botho, ki stoji s 4000 možmi na meji dežele Zulov, blizu Nondwenija. Burski general Emmet mu pelje na pomoč nekaj čet. V Kaplandiji so se vršili med Kruitzingerjem in polkovnikom Goringejem boji. Buri so se umaknili ter končno ujeli celo kompanijo Angležev blizu Bethsede. O Dewetu in Delareyu ni nobenih poročil. Za Angleže pa se pripravljajo na Malti in na Irskem ustaja, ki je z vojno proti Burom v zvezi.

Dopisi.

Z Rakeka, 17. avgusta. Radi dopisov o aféri rakovske c. kr. pošte, zaletuje se »klerikalna poštenost« v nas kar z obupnostjo. Tu zrcali se njihova poštenost in odkritosrčnost kar v največji meri. Nesramno je že, ko se javnosti tako lažejo in prikrivajo resnico, samo da nepoštenost svojega »klerikalnega« pristaša in »velikanskega rodoljuba«, kateremu so reveži tako »hvaležni«, pred svetom prikrivajo. Saj pozna malone cela Kranjska poštarja Ševarja, in se nad zadnjim slučajem škandalizirajo vsi njegovi stanovski kolegi in celo vsi klerikalci. To, to so klerikalci, ti vodijo politiko na deželi; to je morala, s katero se prej pospešujejo na pr. ubojstva po deželi, kakor to stori »liberalna sodrga« in njeno časopisje. Vi se čutite hudo zadete, ko tako obupno perete tega zamorca. Zakaj se ne čuti sam Ševar žaljenega? On sam ve najbolje in vi drugi tudi zelo dobro, zakaj molči. Neiztirjani tisočaki, o katerih nam hočete natveziti — lari fari! — Ne vemo sicer, ali dopisnik nehote ali za nalašč s »svojim klerikalnim hinavstvom« pači resnico svetu ko piše: »Kot najboljši dokaz poštenosti g. Ševarja je ta, da mu je bila pošta nazaj dana«, vemo pa, da je bil Ševar od slavnega c. kr. poštnega ravnateljstva in vis. c. kr. ministrstva »krivim spoznan« in radi tega tudi degradiran — iz I. razreda 3. stopnje v II. razred 1. stopnje — glej »Laibacher Zeitung« št. 184 — tedaj v plačilu za okroglih 400 K, in le gola usmiljenost obeh oblastij je bila, da ga niso postavili čisto na suho. »To je dokaz njegove poštenosti«, katerega je dalo celo visoko c. kr. ministrstvo. — Tako je, to je gola resnica, katero vi hinavsko prikivate s takim neumnim ravnanjem in pisanjem, in nas sami izzivate, da moramo priti na to žalostno stvar nazaj. Mislimo, da vsak gleda na to, da je tak važen urad, kakor je c. kr. pošta (in še celo, kakor je na Rakeku) v »čistih« rokah, in potem naj si bode poštar liberal ali klerikalec, nam je to vsejedno. Vam, seveda ne.

Slov. akad. fer. društvo „Sava“.

Sestanek, ki ga je priredilo slov. akad. fer. društvo »Sava« v torek 13. t. m. v Ljubljani, vršil se je ob dokaj številni udeležbi. Definitivno sklepalo se na tem sestanku ni, ker v to je poklican redni občni zbor. Pač pa so se pretresala za društvo važna vprašanja o novem poslovniku, o organizaciji slov. dijaštva po in v društvu »Sava«, in poleg tega so se pretresali nasveti odbora, ki jih hoče predlagati na prihodnjem občnem zboru.

Novi poslovník se je odobril v toliko da bo I. redni občni zbor sklepal o njega definitivno sprejetju. Glavna razlika novega poslovnika od starega obstoji v tem, da se naj mesto dosedanjih povsem fiksnih »okrožji« ustanavljajo po vsej slov. domovini »p o d r u ž n i c e« povsod tam,

kjer biva več slov. akademikov in abiturijentov. Odbor ljubljanske podružnice pa bodi zajedno društveni odbor. Obče društvene zadeve obravnava glavni društveni zbor, kojega se morajo udeleževati zastopniki vseh podružnic podružniške pa podružnični zbor.

Na tej novi podlagi, ki ima mnogo prednosti pred dosedanjo, v koje prednosti pa se tu ne moremo spuščati, skuša »Sava« organizacijo vsega naprednega slov. dijaštva. Postavila se je s svojim programom, ki ga je sestanek pretresal in v toliko odobril, da se predlagaj I. rednemu glavnemu zboru v definitivnost, na najliberalnejše stališče, ki omogočuj združevanje vsega neklerikalnega dijaštva v društvu »Sava«. Ves program objavimo, kadar ga sprejme zbor definitivno. Omenjeno bodi le, da zapuščá »Sava« stališče burševstva in da hoče stopiti med narod s prirejanjem poučnih predavanj, spojenih z ljudskimi veseljami, to pa začetkoma ob roki tukajšnjega odličnega predavajočega društva, s katerim stopi društveni odbor v tozadevna pogajanja.

Kakor je razvidljivo iz omenjenega, pripravljá se »Savi« popolen prepored. Odbor je sestavil za ta prepored vse komponente. Da bi se prepored resnično zvršil, to je povsem odvisno od gg. akademikov in abiturijentov. Zato vabi odbor vnovič slehernega omenjenih gospodov, da stori svojo dolžnost in da prijavi svoj vstop oziroma svoje nadaljne članstvo društvenemu odboru v najkrajšem času. Pogoji za vstop so: 2 K vstopnine enkrat za vselej, in 2 K udnine na leto. Za to svoto dobi vsak novovstopivši pri I. rednem obč. zboru trak brezplačno. Opozarjamo gg. akademike, ki so bili člani »Save«, da jih bo smatralo društvo le tedaj svojim nadaljnjim članom, ako javijo svoje članstvo do I. obč. zbora. Drugače izgube vse društvene pravice, ne izvzemši pravico do društvenih znakov.

Da se konečno vredi društvena preosnova zato priredi »Sava« v ponedeljek, 2. septembra v Ljubljani v »Švicariji« svoj I. redni glavni zbor. Začetek ob 1/4 4. uri popoldne. Dnevni red: a) Poročilo odbora in odbornikov. b) Poročilo odseka za sestavo novega poslovnika. c) Sklepanje o sprejemu novega poslovnika in o predlogu društvenih pravil. d) Poročilo preglednikov. e) Volitve: 1) društvenega odbora: a) predsednika, b) 4 odbornikov; 2) 2 preglednikov, 3) treh predsednikov društvenega sode, f) Slučajnosti: Program društva »Sava« in predlogi odbora.

Ker je za točko c) dnevnega reda potrebno vsaj 2/3 članov in ker se naj s tem občnim zborom oživotvori novo redno društveno poslovanje na novi, upamo plodonosni podlagi, zato pozivlja odbor vse brate »Savane« in gg. akademike ter abiturijente, da se ga udeležé polnoštevilno. Menimo, da ve vsakdo presojeti važnost tega zbora ne le za društvo »Sava«, temveč tudi za organizacijo slov. naprednega dijaštva v obče, ki naj se v točki f) slučajnosti definuje po društvenem programu. Gostje dobro došli! — Po zborovanju istotam komers.

Konenčno naj še omenimo, da so sklenili ljubljanski »Savani« prirejati redne sestanke z zabavnim namenom. Prvi savanski jour-fixe se vrši v četrtek 22. t. m. od 8. ure zvečer nadalje v Švicariji, kjer bo najela ljubljanska »podružnica« tudi svoj lokal. Pristop k jours-fixes ima vsakdo. —

Odbor.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 19. avgusta.

— **Osebnosti.** Absolvirani pravnik g. Ivan Ditz je imenovan konceptnim praktikantom pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani. Pri finančni straži so imenovani respicijent g. Pavel Lunder višjim respicijentom, višji paznik g. Lovro Fleischmann respicijentom, g. Tomaž Mihelčič pa višjim paznikom.

— **Cesarjev rojstni dan** se je včeraj kakor običajno slovesno praznoval. Vojaštvo je imelo mašo pri Sv. Petru. Civilna oblastva so imela mašo v stolni cerkvi. Po tej maši so se pri deželnem predsedništvu, katero je v odsotnosti ba-

rona Heina zastopal dvorni svetnik grof Schaffgotsch, poklonili deželni glavar pl. Detela, predsednik trgovske in obrtne zbornice Kušar, predsednik notarske zbornice Plantan, predsednik odvetniške zbornice dr. Majaron, predsednik zdravniške zbornice dr. vitez Bleiweis, g. Luckmann za društvo Rudečega križa in g. Mihalič za veteranski kor.

— **Anton Klein** †. Danes popoldne umrl je po kratki bolezni gospod Anton Klein, lastnik tiskarne, podpredsednik trgovske in obrtne zbornice, dolgoletni člen deželnega zbora in občinskega sveta. Pokojnik je bil zvest pristaš napredne stranke in je v raznih korporacijah in pri društvih več kakor 30 let, delal zlasti v korist obrtnega stanu. Bodi vrlemu rodoljubu zemljica lahka in prijazen spomin!

— **Notar Schönwetter** — nagloma umrl. Ljubljanski notar gosp. Viktor Schönwetter je danes zjutraj ob 1/2 7. uri na škofjeloškem kolodvoru vsled kapi nagloma umrl. Pripeljal se je bil iz Škofje Loke, koder se mudi njegova rodina, z bicikljem na kolodvor in stopil k blagajni. Dobivši vožni listek, je, kakor bi bil zelo utrujen, sedel na klop, se zgrudil — in bil mrtev. Pokojnik je služboval dlje časa v Radečah ob Savi, pred nekaj leti pa je bil premeščen v Ljubljano.

— **Češki kolesarji v Ljubljani.** V soboto popoldne so prišli češki kolesarji v Ljubljano. Kolesarjev je bilo 17, tem pa se pridružilo še kacic 30 čeških turistov. Slov. kolesarji so ljube češke goste presrečno pozdravili in jih spremili v »Narodni dom«, kjer se je vršil banket. Pri banketu je goste v imenu zaveze slov. kolesarjev s presrečnimi besedami pozdravil g. Rudolf Vesel. V imenu čeških gostov je odgovoril predsednik zaveze čeških kolesarskih društev g. Klimeš, ki je zajedno izročil slov. kolesarjem lepo darilo čeških dam. V imenu Ljubljane pozdravil je goste v slovenskem in v češkem jeziku g. župan Hribar, ki je ob oduševljenem pritrjevanju vseh navzočnih slavil češko-slovensko vzajemnost. Izrečeno je bilo še več družih napitnic. Po banketu so si gostje ogledali mesto, zvečer pa je bil na lepo okrašenem vrtu »Nar. doma« koncert, pri katerem sta kaj marljivo peli društvi »Ljubljana« in »Slavec« in je svirala meščanska godba. Včeraj so češki gostje izleteli v Postojno.

— **Nedeljska zmerjanja kaplana Nadraha.** Piše se nam iz šentjakobske fare: Kaplan Nadrah je sicer že precej časa v Ljubljani, pa je še danes ravno tak hribovec, kakršen je bil tedaj, ko je v nagrado za svoje politično ščuvanje prišel v Ljubljano. Kadar govori Nadrah o politiki, se oglasi vselej v njem hribovec. Tako tudi včeraj zjutraj. Vsa njegova pridiga ni bila družega, kakor zarobljeno ščuvanje. Mi davkoplačevalci pošiljamo, in sicer prav radi svoje posle v cerkev, da bi slišali božjo besedo in krščanski nauk, ne pa da bi jih tako nižje bitje, kakor je to obskurno kaplanče Nadrah, ščevalo zoper njih gospodarje in jih begalo s političnimi hujskarijami. Včeraj ni o drugem govoril kakor o »Narodu«, o »Rodoljubu« in o volitvah. Upil je, da je preklet tisti, ki bere »Narod« in »Rodoljuba« in rotit poslušalce, naj volijo tiste krščanske žlindrovce, ki jih priporoča škof. To je že najvišja nesramnost! Kaj nas, zavedne, samostojne meščane bo tako človeče, kakor je kaplan Nadrah, s prižnice preklinjalo, ker beremo naše liste? Nas bo preklinjal človek, ki ga še k pasji uti ne pustimo, kaj še da bi smel stopiti čez naš prag? Kaj tacega se še ni zgodilo v šentjakobski cerkvi. V naši fari živimo, dasi smo odločno naprednega mišljenja, v najboljšem prijateljstvu z gospodom kanonikom-župnikom in s gospodom kaplanom Ferjančičem, samo Nadrah dela vedno in vedno zdražbe. Nad njegovo včerajšnjo pridigo se je vse škandaliziralo, in posli so sami pripovedovali, da so bili ogorčeni nad Nadrahovo pridigo, ker so spoznali, da jih hoče Nadrah naščuvati proti njihovim gospodarjem. Tega Nadrahovega ščuvanja imamo zdaj dosti. Kakor rečeno, pošiljamo posle k maši, da bi slušali božjo besedo, odslej pa jih bomo raje doma pri delu pridrževali. Naj raje pometajo in perejo, kakor da bi hodili poslušat Nadrahovo preklinjanje naprednih meščanov.

K zaupnemu shodu v Mariboru se nam piše iz Spodnjega Štajerja: Vabila na ta shod so že razposlana. Kar smo prorokovali, se je tudi zgodilo. Po ogromni večini so vabljeni samo klerikali. Zaupniki deželnih poslancev so pred vsem fajmoštri in kaplani; izmed posvetnjakov pa pristaši dr. Šusteršiča in pa taki možje, o katerih je znano, da se brez lastnih mislij in brez kritike slepo klanjajo deželnim poslancem. To bo res »zaupniški shod, a ne bo shod, ki bi zamogel storiti splošno obvezilnih sklepov. Kaj bo ta klerikalna družba sklenila, že naprej vemo: Zaupanje poslancem, odobritev njih abstinencijske taktike in — v obliki »sloge« — nadaljevanja klerikalnega jeroštva. H koncu pa še tisti že davno obsoletni in plesnjivi »žegen«. »Vse za vero, dom, cesarja«. Le tako naprej, posledice ne bodo izostale. Občino za občino izgubimo; naši ljudje danes bolj ko preje bežijo v nemški tabor. In zakaj? Ker jim predsednik — slovenstvo? o ne, pač pa klerikalstvo; pred tem bežijo v nasprotni tabor.

„Rokovnjači“ v Dobu. Piše se nam: Dne 4. t. m. bila je veselica v Dobu na korist prepotrebni družbi sv. Cirila in Metoda, kjer je moral biti gmotni uspeh — ves prostor je bil natlačeno poln — gotovo sijajen; a do danes 14. t. m. še nihče ni črnil o tem uspehu. Za danes le toliko: Položite, gosp. klerikalni voditelji, natančen račun! Potem govorili bomo jasneje, kajti informirani smo dobro.

Nepriстойno natolcevanje. »Grazer Tagblatt« in »Tagespost« sta priobčila te dni slavospev na gosp. Kamila Vetterja, posestnika na Pokluki, katerega je že večkrat zadela čast, da je prišel k njemu na lov na peteline član naše cesarske rodbine. V dotičnih dopisih se predstavlja g. Vetter kakor kak idealen mož, poln vrlin, ki si je tudi za slovansko Rusijo pridobil silnih zaslug, in bi tudi rad našo Gorenjsko osrečil, ako bi ga slovensko časopisje krivično ne preganjalo, ako bi ga ne ovirala zavist in sovraštvo do vseh tujcev, zlasti do Nemcev, ki se v teh dopisih proglašajo kot »Nationaleigenschaft der Krainer«. Ne vemo, ali je ta precej impertinentni napad provzročil g. Vetter sam, da bi se primerno priporočal za kako avstrijsko odlikovanje, ali pa je kdo pri Vetterju dobro kosil in se mu na ta način priporočal. Ker pa smo izzivani, moramo g. Vetterju, ki ni bil nikdar ruski konzul, ampak le čisto navaden konzularski pooblaščenec, vendar svoje mnenje povedati. Takih tujcev, kakor je g. Vetter, prav nič ne potrebujemo. Kdor je gost v naši deželi, ima pred vsem dolžnost, da spoštuje naše prebivalstvo. Eksotični g. Vetter pa postopa s slovenskimi kmeti tako, kakor je bil vajen postopati z zamorci v Afriki in »Krainischer Hund« je še najmilejša beseda, ki jo rabi. Sicer pa označuje tega moža dovolj okolnost, da je necega lovskega tatu v hrbet ustrelil in bil radi tega obsojen. Kdor se tako obnaša, kakor g. Vetter, se ne sme prav nič pritoževati, da ga ljudje ne marajo. »Tagespost« in »Tagblatt« sučeta stvar tako, kakor bi bil Vetter sovražec zaradi tega, ker je Nemec. No, Nemec je g. Vetter, po rojstvu namreč, a svoj čas mu menda ni bilo dosti za njegovo nemštvo, kajti dal se je naturalizirati na Francoskem, in kot Francoz postal konzularski pooblaščenec. Sicer pa Vetterjevo nemštvo ni vzrok, da nima nobenega prijatelja na Gorenjskem, saj je pri Nemcih še veliko bolj neprijatelj, kakor pri Slovencih. Taki gospodje kakor župan Mally, tovarnar Gassner, baron Born, Fuchs in drugi Nemci, ne marajo s Vetterjem več občevati. Gospod Sons je bil velik nemški radikalec, a imel je neprestano konflikte s Vetterjem, in res ga je Vetter proč spravil. Notar g. Svoboda je bil tudi odločen pristaš nemške stranke, a Vetterja je bil do grla sit. In taci odlični Nemci bi lahko navedli še vse polno, in vsak bo kot dostojen mož rad pritrdil, da je g. Vetter človek, s katerim sploh ni mogoče izhajati in v miru živeti. Ako se g. Vetter v svoji osamljenosti ne čuti zadovoljnega, naj to sam sebi pripiše.

Nova selska občina „Bukovje pri Postojni“ izvolila je včeraj dne 17. t. m. županom g. Ivana Jurca st.

z Gorenj, za svetovalce pa gg.: Franca Mayerja iz Predjame, Jožefa Jurca iz Bukovja št. 24 in Antona Magajne št. 15. Tako odločne narodno-napredne občine še nismo imeli. Pokazalo se bo pri deželnozborskih volitvah. Čestitamo!

Vojaške vaje. 12. brigada je dospela 14. t. m. preko Železne Kaplje in Jezerskega v Kranj, kjer so 16. t. m. začele brigadne vaje. V brigadi so: 17. pešpolk, 3 lovski bataljoni, ljubljanski topničarski polk, eskadron huzarjev, sanitetni in pionirski oddelek. Brigado poveljuje generalni major Liborius Frank. Brigada je dospela 16. t. m. do Škofje Loke, kjer je bil 17. t. m. na predvečer cesarjevega godu mirozov. Igrale so tri vojaške godbe. Mesto je bilo krasno razsvetljeno in v zastavah. 18. t. m. se je vršila pri Štemarjih slovenska vojaška parada z mašo. Parado je vodil polkovnik Hanel, poveljnik 17. pešpolka. 19. t. m. odide brigada preko Žir-Idrije-Vipave-Sežane v Senožeče, kjer se prično divizijske vaje, katerih se udeleži poleg celovške tudi graška brigada. Poveljnik graške brigade je generalni major Nasswetter. Divizijske vaje pa bode vodil fml. Malowetz pl. Kosof. Vršile se bodo okoli Št. Petra in Postojine. 6. septembra se začne dva dni trajajoč korni manever, pri katerem bodete dve diviziji. Korni manever bode poveljeval fcm. pl. Succowaty. Na Mali Šmaren se vojaštvo uvagonira v Postojini ter vrne v svoje stalne garnizije.

Cesarjev rojstni dan praznovali so člani »slovenskega planinskega društva« iz Ljubljane in Kranjskegore včeraj na Kredarici v triglavskem pogorju v Aljaževi kapelici. Akoravno je bilo viharno mrzlo jutro in razgled v gosti megli popolnoma nemogoč, bilo je vendar 21 turistov, med temi dve dami in tri domačinke, zadnje prišedši iz Velega polja. Sv. mašo daroval je ob 8. uri zjutraj c. in kr. mornarski kaplan g. Ivan Ambrož, kateremu je stregel pri sv. maši gosp. dr. K., med tem ko se je po molitvi za presvetlega cesarja Franca Jožefa zapela cesarska pesem, katera je odmevala od vrha Triglava daleč čez doline. Šest hribolazcev, med temi dve dami ljubljanki, vračali so se pogumno po najhujši poti čez vratolomne pečine, plezaje po stenah skozi »Vrata« mimo Peričnika nazaj v Mojstrano.

Koncert na Bledu, katerega so priredili blejski pevski zbor pod vodstvom nadučitelja g. Frana Rusa in zdravniški gostje, obnesel se je izborno. Vsi sodelujoči želi so obilo priznanja. Natančnejše poročilo priobčimo jutri.

Izlet telovadnega društva „Sokol“ v Idriji dne 25. t. m. v Logatec. Odhod iz Idrije je ob 8 uri zjutraj. Dohod v Logatec opoludne. Skupni obed bo v gostilni »pri Kramarju« v Dolenjem Logatecu. Popoludne je vsprejem društev in gostov došlih z poštima vlakoma. Ob 1/4 velika ljudska veselica z javno telovadbo, petjem in godbo. Pri javni telovadbi izvaja »Idrijski Sokol« proste vaje in vaje s palicami ter nastopi na orodju z dvema vrstama. Vaj na orodju udeleži se tudi »Sokol« ljubljanski z jedno vrsto. Ta izlet vrši pa se le v lepem vremenu. Nameravani sestanek slovenskega Sokolstva, da se posvetuje o ustanovitvi slovensko-sokolske zveze, se ne vrši, ker se ni priglasilo dovolj društev.

V Srednji vasi pri Poljanah je v nedeljo zjutraj — 18. t. m. — nastal ob šesti uri ogenj, ki je vpepelil jedno hišo. Gotovo bi se bil požar razširil, ko bi ne bili prihiteli požarni brambori z brizgalnicama iz Gorenje vasi in Poljan na pomoč, kojima se je posrečilo ogenj omejiti. Kako se je zažgalo, ni jasno. Sumniči se žena.

Potres. Iz Leskovca pri Krškem se nam piše. Dne 17. t. m. ob 3 uri 45 m popoldan smo občutili zopet potres s tremi 2 sekundi trajajočimi sunki, katere je spremljevalo podzemeljsko bobnenje. Bil je slabjši od zadnjega, kateremu je bil haje Leskovec centrum in ki je nekatera poslopja poškodoval z lahkim razpokami.

Nova razglednica. Gospod Ivan Bonač je izdal zopet novo razglednico: Desetega brata, po fotografiji g. rež. Adolfa Dobrovolnega v 2. prizoru I. dejanja. Razglednica je jako lepa in predvsem zanimiva. Martinek Spak,

napol blaznik, je karakterizan izborno. Nedvomno se razširi razglednica naglo po domovini, kjer se ceni Jurčič-Govekarjeva narodna drama »Deseti brat«.

Podružnica c. kr. kmet. družbe v Begunjah (Gorenj.) priredi na vrtu gosp. Val. Sturma (gosp. Michlova restavracija) v Poljčah v nedeljo 25. avgusta tombolo, kateri sledi prosta zabava. Čisti dohodek je namenjen za društvene potrebe. Začetek ob 4. uri pop. ODBOR.

Električna cestna železnica v Ljubljani se izroči javnemu prometu 1. septembra t. l. Mestni magistrat izda pred otvoritvijo navodila za voznike in pešce.

Mestna posredovalnica za delo in službe. Telefon števil. 99. Od 9. do 16. avgusta je dela iskalo 6 moških delavcev in 30 ženskih delavk. Delo je bilo ponudeno 11 moškim delavcem in 34 ženskim delavkam. Stanovanja 2 najemnika letnih stanovanj, 3 oddajatelji letnih stanovanj, 2 oddajatelja mesečnih sob, 1 oddajatelj dijaškega stanovanja; 45 delavcem je bilo 30 odprtih služb nakazanih in v 20 slučajih se je delo vsprejelo in sicer pri 3 moških delavcih in 17 ženskih delavkah. Od 1. januarja do 16. avgusta je došlo 1804 prošelj za delo in 1614 deloponudeb, 2903 delavcem je bilo 1686 odprtih služb nakazanih in v 1136 slučajih se je delo vsprejelo. Delo ali službe dobe takoj 1 čevljarški pomočnik, 5 mlinarjev, 1 sluga, 1 tovarniški hlapec, 6 konj. hlapcev, 2 prodajalki, 4 računajoče natakariče, 3 navadne natakariče, 3 kuharice, 1 fina sobarica, 7 deklic za vsako delo, 9 deklic k otrokom, 3 kuhinjske deklice. Službe iščejo 1 najemnik gostilne, 2 trgovska pomočnika, 3 pisarji, 2 mizarja. Stanovanja: oddati je več letovišnih in dijaških stanovanj ter mesečnih sob. Iščejo se v najem večja stanovanja.

Grassmann — umrl. V Štetinu je umrl 14. t. m. v 87. letu pisatelj in knjigotržec dr. Robert Grassmann, ki je izdal prevod Liguorijeve moralne teologije. Radi te prepovedane brošurice je nastal med klerikalci na Nemškem in v Avstriji velik vihar. Tudi naš parlament se je bavil z njo. Brošura je silno razširjena.

Besna morilka. V Tihanyju na Ogrskem je 4leni Josip Matyko zažgal domačo hišo. Ogenj se je razširil tudi na sosednjo hišo Petra Nagyja. Nagyjevka, h kateri je pritekla mali požigalec, je v svoji besnosti zgrabila dečka ter ga vrgla v ogenj. Ljudstvo jo je hotela ubiti, a zbežala je v kuhinjo ter se oborožila z dolgim nožem. Takrat pa je prihitela mati sežganega dečka. Nagyjevka je planila nanjo ter jo zabodla. Dvojno morilko so odvedli orožniki. Požar je upepelil 5 hiš.

Ruske puške v Srbiji. Ruski vojaški agent v Bukrešu, polkovnik Leontjev, ki je obenem poverjen tudi za Bolgarijo in Srbijo, obiskal je letos Srbijo, da se prepriča o stanju srbske vojske. Vse je našel v ugodnem redu, edino kar mu ni ugajalo, je oborožba pešcev, ker ni enotna. Zato je nasvetoval ruski vladi, naj daruje iz svoje velike zaloge srbski vojski 75.000 pušk, kajti tistih leži zdaj po novem oboroženju ruskega vojaštva blizoma 3 milijone brezkoristno v zalogi, zraven pa naj se daruje 70 milijonov nabojev. Potemtakem bi imela srbska vojska 120.000 pušk repetirk in 250 tisoč berdanek, in vsa vojska, ki šteje ob času vojne 1/4 miliona mož, bila bi oborožena enakomerno. Zdaj pa se sliši, da se je ruska vlada že odločila, ponuditi bratskemu narodu ta dar in to tembolj, ker je Srbija sama že nameravala prav za prav naprositi bogatega strica na severu, da jej prepusti prav po ceni zgorajomenjeno malenkost.

Telefonska in brzojavna poročila.

Praga 19. avgusta. »Nar. Listy« se odločno upirajo zahtevi, da bi bil v ministristvu sprejet poseben nemški minister, Avstrija ima že več kakor 20 let vseskozi nemško upravo. Blazno domišljavost, da so samo Nemci poklicani vladati državo, bi Körber še podprl, če bi sprejel v kabinet poseb-

nega nemškega ministra. Če to stori, ne bo parlamenta. Justitia distributiva, ki bo pravice Nemcev omejila, da bodo imeli kar jim gre, pravice Slovanov pa do iste meje razširila, čaka še vedno na svojega izvršitelja. Körber to ni.

Dunaj 19. avgusta. Bivši finančni minister dr. Kaizl je smrtnonevarno obolel in zdravniki sodijo, da je izgubljen. Vsled neke bolezni v črevesu se mu je kri zastrupila.

Praga 19. avgusta. Dr. Kaizl je danes dopoldne v Mitkovicah pri Sobeslavi umrl.

Sofija 19. avgusta. Mej bolgarskimi in turškimi vojaki je na meji prišlo do krvavega konflikta. Turki so začeli streljati na bolgarsko patroljo. Ta je tudi streljala in ubila 4 Turke, 5 jih pa ranila. Na to sta dve turški stotniji prekoračili mejo in zasedli bolgarsko vas Sarckav. Vlada je poslala večji oddelek, da prežene Turke čez mejo.

London 19. avgusta. »Sun« trdi da so angleški vladni krogi popolnoma prepričani, da bodo Buri v najkrajšem času kapitulirali.

Narodno gospodarstvo. Obrt in trgovina z žebli in železnimi izdelki v Kropi in Kamni Gorici.

Spisal nadučitelj Jos. Korošec. (Dalje.)

Volka so v peči (im windischen Ofen, ali pa v Rennfeuer, Walaschfeuer, Frischfeuer, kakor so se v raznih stoletjih imenovale vedno zboljšane peči, danes nadomestuje vse so martinova peč = Martins Ofen) z ogljem dobro prepečenega in ocvrtega razbelili, pod velikim kladivom »norcem« razdelili in v cakelne pretolkli. Cakelne so v malih fužinicah (cajnarcah), katerih je bilo še pred 30 leti sedem v Kropi v cajne pod manjšimi kladivi raztegnili in te so v raznovrstne žeblje pokovali kovači-kovačice. Obe fužini in sedem malih fužinc je noč in dan bunkalo: Dukaten, dukaten; cekini, cekini itd. Primerjaj: Vodnik: »Jeklenice«. »Ta tanka, ta tosta!« To je bilo življenje v Kropi. To so pili »bržanko«, pa jo še dandanes rajši kot vodo. Okrog 1878 leta so pa postavili boljcen = Walzwerk, kateri še danes žalostno pogleduje tovarišico, razvalino fužino. Boljcen je fužinice ali cajnarice uničil. Veljal je 30.000 gld. Komaj pa se je poplačal sam, prenehali so delati na njem. Danes sta še dve cajnarici, v katerih se izdelujejo sekire, krampi lopate, 1 m dolgi žebli za ladje, debeluni iz druga železna roba. Vse druge je pa uničila »Kranjska obrtna družba« s svojimi novotarjaji.

Tudi rudokopi so bili na deleže urejeni. (Na vrečah). Rudokopi so bili domačini ali pa tudi Nemci. (Nemki jami). V dveh jamah so Nemci rudo kopali in sicer na griču Kamna gorica nad Češnjico in pa nad Kropo v Gadovcu nad Lazom. Rudokopi v spodnji jami so imeli velik zvonec in s tem so dajali znamenja tovarišem nad Kropo vselej, ko so prišli obedovat. Nekoč pa je znamenje z zvonce izostalo in takoj so sumili, da se je nekaj izvanrednega pripetilo. Šli so gledat in dobili ponesrečene rudokope. Oglje so dobivale fužine in cajnarice v okolici in na Jelovci, kjer je imel vsak fužinar podeljena kopišča, na katerih so ogljarji oglje žgali za svojega gospoda fužinarja. Rudarski zakon je dobro došel raznim rokovnjačem in »flihtengarjem«, ki niso hoteli iti v vojsko, ker vsak je bil varen pred »radovljiškimi briči«, kakor hitro je prestopil »kroparski konfin«. Rudarski sodniki so bili v prejšnjem pa tudi še v sedanjem stoletju imenitni gospodje v Kropi. 1875 leta so poslali ogljarji deputacijo na Dunaj k presvitlemu cesarju, da bi jim zagotovil namišljeno prisvojene pravice do kopišč in gozdov, katerih so se polastili od fužinarjev. V deputaciji je bil načelnik-voditelj G. J. Na Dunaju se mu je pa marsikaj baštalo in grozni nasledek je bil, da mu je drobiža zmanjkalo. Kaj naredi prebrisan G. (še živi)? Tovarisa zastavi na Dunaju, sam pa pohiti brzih korakov proti Kropi. Tu naglo skliče ogljarje, ter jim raztolmači »malerc«. Naglo zberejo potrebno vsoto, pa hajdi po »dunajskega suznja«. Srečno ga je rešil in pripeljal domu. (Dalje prih.)

Zahvala.

Povodom XVI. velike skupščine družbe sv. Cirila in Metoda v Mariboru, dne 8. avgusta t. l., javlja podpisano vodstvo svoja hvalešna čutila tem potom vsem, ki so pripomogli na ta ali na drug način do tako sijajnega uspeha. Imenoma pa se zahvaljuje č. ženski in moški podružnici v Mariboru na vsem njenem tako obilnem in prijaznem trudu; pred. g. prvomestniku dr. Antonu Medvedu, č. gospici Angeliki Marinovi in preblag. gosp. dr. Fr. Firbasu za njune navdušene vsprejemne nagovore; pred. franciškanskemu predstojništvu in velikonedeljskemu župniku pred. gosp. Jakabu Menhardu za vzvišeno Božjo službo v prekrasni in veličastni franciškanski cerkvi; č. mladeničem in dekletom od sv. Tomaža pri Ormožu za pobožnost v nemajoče cerkveno petje; onim mnogobrojnim narodnim gospicam, ki so skupščinarjem delile šopke in so z njimi obsipale njih z oken „Narodnega doma“; gospej prvomestnici Mariji dr. Glaser-jevi, gđ. učiteljici Antoniji Stupicja in vsem govornikom za navdušene napitnice: veteranski godbi za neumorno in izborna izvajanje narodnih skladb pri obedu in zvečer pri koncertu; č. damam pevčkam in g. pevčkam za krasno petje ob koncertu; sl. „Čitalnici“, sl. „Bralnemu in pevskega društva“ in mariborskemu „Sportnemu društvu“ za prijazno sodelovanje; ljubljanski prvomestnici gospej Ivani Zupančič-jevi in gospici Antoniji Kadivčevi za skupila ob družbinah znakih; gospicam: Pepici Mahoričevi, Juliki Rozmanovi, Tilčki Vidovčevi, Diti Zdošekovi, Miciki Poselovi, Miciki Sternovi, Gabrijeli in Miciki Pliberškovi ter Miciki Cesarčevi za skupila ob razglednicah v materijalni pridruženosti; vsem dopisiljateljcem laskavih nam brojavk; vsem č. zborovalkam in zborovalcem; vsem č. delegatom naših posameznih podružnic; sploh vsem udeležnikom, ki so vsak po svoje sodelovali ob zares slovesnem in prijetnem našem bivanju med domorodnimi mariborskimi meščani.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Foulard-svila po 65 kr.

do 3 gl. 65 kr. meter za bluze in obleke, ter „Henneberg-svila“ v črni, beli ali pisani barvi od 65 kr. do 14 gl. 65 kr. meter. Vsakomur franco in s plačano carino dostavljena na dom. Vzorca se do pošljejo takoj. Dvojna poština v Švico.

G. Henneberg, Seiden-Fabrikant Zürich.

Od brata Hrvata!

Č. g. Žnideršič & Valenčič
prva kranjska tovarna testenin
v Ilir. Bistrici.

Moja patriotična dužnost nalaze mi, da Vam izrazim popolno priznanje vrhu priposlatah mi makarona.

Isti su izvrstne kvalitete te nadnašaju u tome pogledu sve, koje sam dosele od raznih tvrdkah imao.

Osobito preporučam trgovcem Hrvatima „makarone“ gospode Žnideršič & Valenčič u Ilirskoj Bistrici, Kranjska, jer ista gospoda vjerni svom materinjom Slavenskom jeziku imaju napisane na kartonima lih „Slavenski“, te stoga nije nam sada nužda uzimati kod stranaca koji nam šalju „makarone“ sa napisom madjarskim, talijanskim i. t. d.

Ovu moju izjavu možete, ako želite, v javnost dati.

Vladimir Goršetić
trgovac
Požega, Hrvatska.

Poštna hranilnica ček št. 849.086.

Telefon št. 135.

Glavna slovenska hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

pisarna: na Kongresnem trgu št. 14, Souvanova hiša v Ljubljani,

sprejema in izplačuje hranilne vloge in

obrestuje po 4 $\frac{1}{2}$ % od dne vložitve do dne vzdige

brez odbitka in brez odpovedi.

Uradne ure od 8—12 dopoldne in od 3—6 popoldne.

Hranilnične knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

(40—34)

Dr. M. Hudnik, predsednik.

Sodor

najmanjši pristoj na svetu za izdelovanje limonade in sodov. S tem pristojem si lahko vsak sam in po ceni pripravi vsakovrstne ogljenokisele pijače.

Prodajalnice: Glavni zastop tovarne za sodor, Zürich, Schneider & Cie., Wien, I., Renngasse 14, dalje Jožef Mayr, lekarnar v Ljubljani. (1850—5)

Zahtevajte Brinovec Frana Cvek-a v Kamniku.

(1880—6)

Meteorološko poročilo.

Vilna nad morjem 300-3 m. Brodski srčni tlak 730-0 mm.

August	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Mobilna v m. mm.
17.	9. zvečer	737.7	17.8	sl. jvzhod	jasno	07 mm.
18.	7. jutraj	738.7	15.4	brevetr.	oblačno	
	2. popol.	738.7	23.3	ar. svzhod	skoro jas.	
	9. zvečer	739.5	19.1	sl. azahod	skoro jas.	
19.	7. jutraj	739.9	15.1	sl. vzhod	jasno	00 mm.
	2. popol.	738.8	27.5	sl. svzh.	jasno	

Srednja temperatura sobote in nedelje 18.1° in 19.3°, normale: 18.7° in 18.6°.

Dunajska borza

dne 19. avgusta 1900.

Skupni državni dolg v notah	99.10
Skupni državni dolg v srebru	98.90
Avstrijska zlata renta	118.70
Avstrijska kronska renta 4%	95.80
Ogrska zlata renta 4%	118.50
Ogrska kronska renta 4%	93.20
Avstro-ogrsko bančne delnice	1675.—
Kreditne delnice	639.—
London vista	239.42 $\frac{1}{2}$
Nemški državni bankovci za 100 mark	117.15
20 mark	23.45
30 frankov	19.04
Italijanski bankovci	91.05
C. kr. cekini	11.32

Zahvala.

Povodom bolezni in smrti našega ljubega soproga, oziroma očeta, brata, strica, tasta in starega očeta, gospoda

Vinko Premka

došlo nam je toliko izrazov srčnega sočutja, da si smatramo v dolžnost, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem izrekaty tem potom srčno zahvalo. Osobito pa se zahvaljujemo čast. gg. magistratnim uslužbencem ter vsem udeležnikom za častno spremstvo ranjega ter vsem darovalcem lepih vencov. Vsem skupaj iskrena zahvala.

V Ljubljani, dne 19. avgusta 1901.

(1776) Žalujoči ostali.

Zahvala.

Podpisana rodbina se prav iskreno zahvaljuje za mnogobrojno izkazano sočutje, povodom tragične smrti našega nepozabnega, preljubega sina in brata gospoda

Vinkota Brenceta

železniškega aspiranta v Divači.

Zlasti pa izrekamo najtoplejšo zahvalo pred. g. župniku v Vremskem Britofu, cenjeni vsega spoštovanja vredni rodbini Planinc v Divači, za vsestransko pomoč, ki je nam bila neizogibno potrebna, načelniku postaje št. Peter, g. Šusteršiču in njegovi gospej soprogi, županu Vremškemu, gosp. Deklevi, vsem g. želez. uradnikom in sprevodnikom, gg. pevčkam za globoko čuteče žalostinke in vsem ostalim, ki so spremljali predreza ranjega k večnemu počitku.

Velenje, dne 15. avgusta 1901.

(1774) Žalujoča rodbina Brenceta.

Učenec

sprejme se takoj v trgovino z mešanim blagom pri (1732—5)
Albinu Bant-u v Kranju.

Notarskega sollicitatorja

išče notar na Dolenjskem. Plača po dogovoru. (1752—3)

Vino iz najboljših vinogradov trške gore pri Novem mestu

priporoča (1571—9)

Josip Medved

v Novem mestu, na Dolenjskem.

Gos. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane j.ž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Ansee, Solnograd, čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj čez Amstetten. — Ob 7. uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vari, Heb, Francove vari, Karlove vari, Frago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, od 15. junija do 15. septembra v Pontabel, Celovec, Franzensfeste, Monakovo, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezerni, Inomost, Bregenc, Curib, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vari, Frago, Lipsko, na Dunaj čez Amstetten. Ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 m popoldne v Podnart-Kropo. Ob 10. uri po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. — **Proga v Novomestu in v Kočevju.** Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj v Novomesto-Straža, Toplice, Kočevje, ob 1. uri 5 m popoldne istotako, ob 6. uri 55 m zvečer v Novomestu, Kočevje. — **Priloh v Ljubljano j.ž. kol. Proga iz Trbiža.** Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak v Dunaja čez Amstetten, iz Monakova, Inomosta, Franzensfeste, Solnograda, Lince, Steyra, Aussee, Ljubna, Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak iz Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak v Dunaja čez Amstetten, iz Lipska, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plnja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curina, Bregence, Inomosta, Zella ob jezerni, Lend-Gastein, Ljubna, Celovca, št. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m popoldne osonni vlak v Dunaja, iz Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfeste, Pontabla. Ob nedeljah in praznikih ob 8. uri 38 m zvečer iz Podnarta-Kropo. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak v Dunaja, iz Lipskega, Frage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plnja, Budejevic, Lince, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. **Proga iz Novega mesta in Kočevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri in 44 m zjutraj, iz Novega mesta in Kočevja, ob 2. uri 32 m popoldne iz Straže Toplice, Novega mesta, Kočevja in ob 8. uri 48 m zvečer, istotako. — **Odhod iz Ljubljane j.ž. kol. v Kamnik.** Mešani vlaki: Ob 7. uri 23 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m in ob 10. uri 25 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Priloh v Ljubljano j.ž. kol. iz Kamnika.** Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m popoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1393)

Broj. 4406. II. 1901. 348.

Oglas.

(1631—3)

Občina slob in kr. mesta Karlovca daje v zakup na jedno, odnosno tri leta t. j. od 1./2. 1902. do 31./12. 1902. odnosno do 31./12. 1904. potom pismene javne dražbe sledeče svoje dohodke:

1. pobiranje potrošarine odnosno uvoznine od mesa, vina, piva, žganja in drugih žganih pijač.
2. pobiranje mostovine, tlakovine, obalarine, pijacovine in mestovine.

Za zakup teh dohodkov razpisuje se dražba

na dan 26. avgusta 1901. l. ob 10. uri dopoldne

v mestni hiši soba št. 5.

Izključna cena teh dohodkov ustanovljuje se na 141.000 kron letne zakupnine. Lastnoročno pisane in podpisane, ter s kolekom I K opremljene, zapečatene ponudbe, v kojih se ima jasno s številkami in besedami označiti ponudena svota letne zakupnine ter izrečno navesti, da so ponudniku dražbeni pogoji dobro znani, ter da istim brezpogojno pritrudi, naj se podpisaneju mestnemu poglavarstvu do gori označene časa izroče z napisom: „Ponuda za zakup potrošarine, odnosno uvoznine, mostovine, taracovine, obalarine, pijacovine in mestovine.“ Ponudba se mora opremiti z žalbino 10 % od ponudene letne zakupnine bodisi v gotovem novcu, bodisi v javnih verovnih papirjih po borznem tečaju. Žalbina zdražitelja se pridrži kot jamčevina, dočim se ostalim ponudnikom povrne.

Publizni dražbeni pogoji se lahko vpoglejajo v uradnih urah pri mestnem poglavarstvu v sobi št. 5.

Mestno poglavarstvo v Karlovcu,
dne 24. julia 1901.

Mestni načelnik.

Kot (1762—D)

korespondent ali praktikant

želi vstopiti v službo slovenskega, nemškega in italijanskega jezika ter francoske korespondence večš absolviranec trg. šole. Ponudbe na upravništvo »Slov. Nar.«.

Trgovski pomočnik

izurjen v železnini in špeceriji, išče službe. Vstopi lahko takoj.

Pisma naj se pošiljajo poste restante št. 512 Novo mesto. (1775—1)

Sprejme se s 1. event. 15. oktobrom

trgovski sotrudnik

manufakturst pri (1771—1)

Česnik & Milavec v Ljubljani.

Prednost imajo v Ljubljani službujoči.

Trafikantinja

išče službe.

Želi tudi vstopiti kot prodajalka tu ali na eeželi. (1772—1)

Lepo stanovanje

na „Zelenem hribu“, Dolenjska cesta št. 23, obstoječe iz 3 sob, kuhinje, jedilnega hrama, s pritklinami, odda se takoj najcenejše v najem. Natančneje se izve v pisarni Auerjeve pivovarne. (1745—3)

Trgovina

z mešanim blagom

kje na deželi ali v kakem trgu

se želi prevzeti. (1773—1)

Ponudbe naj se pošiljajo upravništvu »Slov. Naroda« sub „Mercur 4000“.

Tanglefoot

amer. priprava za popolno uničenje moha se dobiva v prodajalni tvrdke (12-149)

Edmund Kavčič

v Ljubljani, Prešernove ulice, nasproti pošte.

Zobozdravnik

med. univ.

D. A. Praunseis

se je povrnil s potovanja

in ordinira zopet od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne (1777—1)

na Marijinem trgu št. 3.

(1631—3)